

Zasady żywienia dojelitowego dieta przemysłową pacjentów ze zgłębnikiem nosowo-jelitowym

DANE PACJENTA

imię i nazwisko

data wpisu

WAŻNE INFORMACJE

Pielęgniarka:

imię i nazwisko, numer telefonu

Lekarz:

imię i nazwisko, numer telefonu

Ten poradnik nie może zastąpić
porady lekarza lub pielęgniarki.

SPIS TREŚCI

OGÓLNE ZASADY ŻYWIENIA

Sprawdzanie diet i sprzętu	2
Przechowywanie diet i sprzętu	2
Pierwsze kroki: podstawowe czynności	3
Metody podaży diety przemysłowej	3
Metoda podaży bolusem	3
Podawanie diety przy użyciu zestawów	4
Podawanie leków	5
Ważne zasady postępowania	6

PIELĘGNACJA ZGŁĘBNIKA NOSOWO-JELITOWEGO

Codzienna pielęgnacja zgłębnika nosowo-jelitowego	8
Sprawdzanie położenia zgłębnika nosowo-jelitowego	10
Rozwiązywanie problemów ze zgłębnikiem	10
Ważne uwagi	13

POGOTOWIE RATUNKOWE

 999
z telefonu stacjonarnego

 112
z telefonu komórkowego

Materiał zaktualizowany przez:

lek. med. Agata Zoubek-Wójcik, Krajowy Konsultant ds. Medycznych
Poradni Żywnościowych Nutrimed i Promedica

Materiał opracowany przez:

lek. med. Agata Rysz-Bracha, specjalista pediatrii, Nutrimed i Promedica
lek. med. Bartosz Szymański, chirurg, Nutrimed i Promedica

Nutrimed Sp. z o.o.

ul. Bobrowiecka 8, 00-728 Warszawa

Promedica Sp. z o.o.

pl. Wolności 17, 35-073 Rzeszów

www.nutrimed.pl

Odżywiany jesteś przez zgłębnik nosowo-jelitowy. Zgłębnik ten, służący do żywienia, zakładany przez nos, przechodzi przez przełyk oraz żołądek, a jego dalszy koniec umieszczony jest w świetle jelita cienkiego, a zatem żywienie podawane jest bezpośrednio do jelita.

SPRAWDZANIE DIET I SPRZĘTU

- Sprawdź, czy **nazwa diety**, którą dostarczono, zgadza się z nazwą diety przepisanej przez lekarza.
- Sprawdź **datę ważności** na opakowaniu diety.
- Przyjrzyj się, czy **wygląd diety jest odpowiedni**. Zwróć uwagę na nietypowe osady, rozwarstwienia lub „kłaczkę”. Jeżeli dieta ma jakieś wady, użyj innego opakowania. Nie wyrzucaj „podejrzanej” diety. Zgłoś to pielęgniarce z ośrodka Nutrimed lub Promedica prowadzącego żywienie domowe.
- Zawsze **wstrząśnij** delikatnie opakowaniem diety przed otwarciem.
- Sprawdź, czy posiadasz **właściwy zestaw do podaży** diety.
- Sprawdź **datę ważności** na opakowaniu sprzętu medycznego.

PRZECHOWYWANIE DIET I SPRZĘTU

- Nowe, zamknięte opakowania diety i sprzęt przechowuj w temperaturze pokojowej (między 5° a 25°C).
- Unikaj trzymania diet i sprzętu blisko grzejników, kominków, pieców.
- Zimą, gdy temperatury spadają **poniżej 0°C**, nie przechowuj diet i sprzętu w garażach lub innych nieogrzewanych pomieszczeniach.
- Nie przechowuj diet w zamrażarce.
- Zużywaj **w pierwszej kolejności diety z krótszym terminem ważności**.

SPOSÓB UŻYCIA

W przypadku podłączenia butelki do zestawu do żywienia dojelitowego (przy zachowaniu higieny, stosowanie w systemie zamkniętym) **czas podawania produktu wynosi maksymalnie 24 godziny od pierwszego otwarcia opakowania**.

W przypadku usunięcia nakrętki (stosowanie w systemie otwartym) **czas podawania produktu wynosi maksymalnie 8 godzin**.

Po pierwszym otwarciu opakowania produkt przechowywać w zamkniętej butelce, **w lodówce, maksymalnie do 24 godzin**.

✓ PIERWSZE KROKI: PODSTAWOWE CZYNNOŚCI

Lista czynności do wykonania podczas przygotowywania się do rozpoczęcia żywienia:

- Przygotuj i oczyść powierzchnię roboczą (np. blat stołu) przed kolejnymi czynnościami.
- Przygotuj dietę, zestaw i strzykawkę do podaży diety.
- Umyj dokładnie ręce mydłem i wodą, a następnie wytrzyj czystym ręcznikiem.

METODY PODAŻY DIETY PRZEMYSŁOWEJ

Są trzy sposoby podawania diet przemysłowych:

1. żywienie porcjami, tzw. metoda bolusowa przy użyciu strzykawki, najczęściej enteralnej. Jest to metoda najczęściej stosowana przy zgłębnikach założonych do żołądka.
2. podawanie metodą grawitacyjną, przy użyciu grawitacyjnych zestawów do podaży,
3. podawanie przy pomocy pompy przy użyciu zestawów do pompy.

Dwie ostatnie metody stosowane są głównie przy zgłębnikach założonych do jelita.

METODA PODAŻY BOLUSEM

Za najbardziej zbliżoną do fizjologicznej metodę żywienia uważa się podaż pokarmu do żołądka w formie tzw. bolusów, czyli określonej objętości pokarmu, podawanych jednorazowo, w odstępach czasu.

O wyborze metody podaży decyduje personel medyczny.

Sposób podaży zależy od wielu czynników, takich jak między innymi: mobilność i ruchliwość pacjenta, tolerancja diety, rodzaj dostępu żywieniowego (zgłębnik do żołądka czy do jelita).

PODAWANIE DIETY PRZY UŻYCIU ZESTAWÓW DO PODAŻY

Opakowanie z dietą podłącza się do zgłębnika za pomocą zestawów (przyrządów do podaży).

Zestawy występują w różnych wariantach: do podawania przy użyciu pompy lub w wersji grawitacyjnej. Sprawdź wcześniej, czy posiadasz właściwy zestaw.

UWAGA!

Ze względu na ryzyko rozwoju bakterii w przewodzie zestawu i możliwe zakażenie, zestawy do podawania diety należy wymieniać co 24 godziny.

Do podawania diet przy użyciu zestawów potrzebne są:

Dieta przemysłowa

Zestaw do podaży diety

Zgłębniki

Pompa perystaltyczno- -obrotowa do żywienia (opcjonalnie)

PODAWANIE LEKÓW (PRZEZ ZGŁĘBNIK NOSOWO-JELITOWY)

Właściwe podawanie leków zapobiega zatkaniu zgłębnika.

Przygotuj:

strzykawkę

płyn jałowy np. sól fizjologiczna

zlecone leki

moździerz do rozkruszenia leku
w postaci tabletki

**Nigdy nie podawaj przez zgłębnik leków bez konsultacji
z personelem medycznym.**

- Leki powinny mieć postać płynną (syrop, zawiesina). Unikniesz wtedy ryzyka zatkania zgłębnika.
- Tabletki należy rozkruszyć w moździerzu, rozpuścić w soli fizjologicznej i podać strzykawką.
- Leki należy podawać zawsze pomiędzy okresami podaży diety przemysłowej.
- Niezalecana jest podaż leków razem z dietą przemysłową, chyba, że zalecenia lekarskie stanowią inaczej.

UWAGA!

**Nie wszystkie leki można podać do jelita. Podanie każdego leku
koniecznie skonsultuj z lekarzem.**

SPOSÓB UŻYCIA

1. Umyj dokładnie ręce mydłem i wodą.
2. Przepłucz zgłębnik 20-50 ml płynu jałowego np. soli fizjologicznej lub inną ilością zaleconą przez lekarza lub pielęgniarkę.
3. Podaj lek strzykawką do zgłębnika.
4. Przepłucz ponownie zgłębnik 20-50 ml płynu jałowego np. soli fizjologicznej.
5. Jeżeli trzeba podać więcej niż jeden lek w tym samym czasie, przepłukuj zgłębnik pomiędzy kolejnymi porcjami leków 20-50 ml płynu jałowego np. soli fizjologicznej.

! WAŻNE ZASADY POSTĘPOWANIA

Pozycja:

Zalecana jest pozycja półleżąca/półsiedząca w trakcie żywienia dietą przez zgłębnik i przez co najmniej pół godziny po jego zakończeniu – ułatwi to pasaż pokarmu przez żołądek. Zmniejszy także ryzyko powikłań takich, jak zaleganie i zachłyśnięcie.

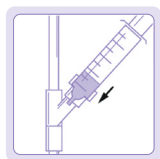
Prędkość podaży diety:

Maksymalna prędkość podaży diety – do 200 ml/godz. Jeżeli dieta dostarczana jest ze zbyt dużą prędkością, może to spowodować problemy (np. nudności, wymioty lub biegunkę). Patrz tabela przeliczająca liczbę kropli na minutę na stronie 7.

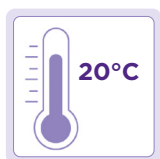
Higiena:

Zawsze dokładnie umyj ręce mydłem i wodą przed podjęciem jakichkolwiek czynności związanych z obsługą żywienia. Zawsze używaj otwarte opakowanie z dietą w ciągu maksymalnie 24 godzin oraz zmieniaj zestawy do podaży diety co 24 godziny.

Pielęgnacja dostępu do przewodu pokarmowego:

Zawsze przepłucz zgłębnik przed i po podaniu diety oraz przed i po podaniu leków. Zgłębnik należy przepłukiwać minimum co 8 godzin. Minimalna objętość płynu jałowego np. soli fizjologicznej to 20-50 ml. Dzięki temu unikniesz zatkania zgłębnika.

Temperatura:

Zawsze podawaj dietę o temperaturze pokojowej.

Higiena osobista:

Dbaj o higienę nosa i jamy ustnej pomimo założonego zgłębnika nosowo-jelitowego. Przymocuj zgłębnik przyklejając plaster za każdym razem w nieco innym miejscu, aby uniknąć podrażnień i zaczerwienień skóry.

UWAGA!

Dietę możesz podać tylko wtedy, gdy masz pewność, że końcówka zgłębnika jest prawidłowo położona!

Tabela przeliczająca liczbę kropli na minutę oraz czas podaży

Liczba kropli na minutę x 3 = liczba ml na godz. 1 ml = 20 kropli

Liczba kropli na minutę	Prędkość podaży w ml na godzinę	Czas podaży 0,5 litra diety	Czas podaży 1 litra diety
14	42	12 godz.	24 godz.
17	50	10 godz.	20 godz.
20	60	8 godz. 20 min.	16 godz. 40 min.
28	84	6 godz.	12 godz.
30	90	5 godz. 35 min.	11 godz. 10 min.
33	100	5 godz.	10 godz.
40	120	5 godz.	8 godz. 20 min.
42	126	4 godz.	8 godz.
50	150	3 godz. 20 min.	6 godz. 40 min.
56	168	3 godz.	6 godz.
60	180	2 godz. 45 min.	5 godz. 30 min.
65	195	2 godz. 30 min.	5 godz.
70	210	2 godz. 20 min.	4 godz. 40 min.
80	240	2 godz. 5 min.	4 godz. 10 min.
90	270	1 godz. 50 min.	3 godz. 40 min.
100	300	1 godz. 40 min.	3 godz. 20 min.

CODZIENNA PIELEGNACJA ZGŁĘBNIKA NOSOWO-JELITOWEGO

Ważne jest, aby utrzymać zgłębnik nosowo-jelitowy w optymalnym stanie, żeby uniknąć niepotrzebnej jego wymiany. Regularna pielęgnacja i przepłukiwanie zgłębnika zapobiega jego zatkanie.

- Umyj dokładnie ręce mydłem i wodą przed i po wykonaniu czynności pielęgnacyjnych związanych z obsługą zgłębnika.
- Przed rozpoczęciem żywienia upewnij się, że zgłębnik jest we właściwym położeniu poprzez sprawdzenie zaznaczonego – po pierwszym jego założeniu – miejsca na zgłębniku.
- Sprawdzaj położenie swojego zgłębnika co najmniej 3 razy dziennie lub zawsze w przypadku wątpliwości. Nigdy nie rozpoczynaj żywienia ani podania innych płynów, zanim nie upewnisz się co do poprawności jego położenia.
- **Przepłukuj zgłębnik przed i po podaniu diety oraz leków lub co najmniej co 8 godzin objętością 20-50 ml płynu jałowego np. soli fizjologicznej, żeby uniknąć jego zatkania.**
- Zestaw do podaży zmieniaj co 24 godziny, żeby uniknąć zanieczyszczenia diety lub zestawu.

Pielęgnacja nosa

Przygotuj:

plaster opatrunkowy
(najlepiej hipoalergiczny)

wodę

gąbkę lub ściereczkę
do mycia

czysty, suchy ręcznik

SPOSÓB PIELEGNACJI

1. Przed przystąpieniem do pielęgnacji umyj dokładnie ręce mydłem i wodą.
2. Używaj plastra hipoalergicznego.
3. Plaster opatrunkowy zmieniaj bardzo ostrożnie, aby przypadkowo nie usunąć lub nie wysunąć zgłębnika.
4. Plaster należy wymieniać według potrzeb i w przypadku zabrudzeń, jednak nie rzadziej niż co 3 dni.
5. Gdy wymieniasz plaster, umyj twarz w miejscu jego przyklepnięcia w standardowy sposób, tak jak to robisz na co dzień, a następnie wytrzyj skórę do sucha.

6. Spróbuj za każdym razem zmienić nieco miejsce przyklepiania plastra.
7. Jeśli skóra jest zaczerwieniona, podrażniona lub piecze, skontaktuj się z pielęgniarką lub lekarzem. Może być konieczne założenie zgłębnika przez drugie nozdrze.
8. Unikaj używania kremów, proszków lub talku na skórze w okolicy zgłębnika. Kosmetyki mogą uszkodzić zgłębnik.
9. Dbaj o to, by regularnie wydmuchiwać nos. Jeżeli jest to niemożliwe, oczyszczaj nozdrza solą fizjologiczną.

Pielęgnacja jamy ustnej, zębów i ust (jest to szczególnie ważne, gdy nie możesz jeść)

SPOSÓB PIELĘGNACJI

1. Myj zęby co najmniej raz dziennie, płucz jamę ustną kilka razy dziennie i smaruj usta kremem do tego przeznaczonym.
2. Zgłębnik nosowo-jelitowy powinien być wymieniany przez lekarza zgodnie z zasadami opieki medycznej i zaleceniami producenta.
3. O częstotliwości i zasadach wymiany zgłębnika nosowo-jelitowego decyduje lekarz w zależności od stanu pacjenta.

SPRAWDZENIE POŁOŻENIA ZGŁĘBNIKA NOSOWO-JELITOWEGO

Pamiętaj, aby kontrolować położenie zgłębnika. W tym celu za każdym razem przed rozpoczęciem czynności przepłukiwania zgłębnika, podania leków oraz podaży żywienia obserwuj, czy zaznaczenie wykonane na zgłębniku przez personel medyczny podczas jego zakładania znajduje się w tym samym miejscu u wejścia zgłębnika do otworu nosowego. Dopilnuj, aby za każdym razem po założeniu lub wymianie zgłębnika, oznaczyć na nim miejsce jego wejścia do otworu nosowego flamastrem permanentnym.

W przypadku wątpliwości co do położenia zgłębnika, należy skontaktować się z pielęgniarką lub lekarzem.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ZE ZGŁĘBNIKIEM

Udrażnianie zgłębnika

Najważniejszym elementem prawidłowej pielęgnacji i zmniejszenia ryzyka zatkania zgłębnika jest jego każdorazowe przepłukiwanie odpowiednią ilością płynu jałowego np. soli fizjologicznej w ilości około 20-50 ml. Zgłębnik przepłukujemy przed i po podaniu leków oraz diety i nie rzadziej niż co 8 godzin. Należy unikać podawania przez zgłębnik diety, która nie jest do tego dostosowana. Do podaży przez zgłębnik należy stosować diety przemysłowe, których konsystencja nie powoduje zatkania zgłębnika.

UWAGA!

Niewłaściwie rozdrobnione pokarmy są najczęstszą przyczyną zatkania zgłębników do żywienia.

- Gdy już masz pewność, że doszło do zatkania zgłębnika, w pierwszej kolejności należy napełnić strzykawkę płynem jałowym np. solą fizjologiczną w ilości około 20-50 ml, przykryć ją do tłacznika żywieniowego w zgłębniku i próbować dynamicznym ruchem pociągnąć płyn do zgłębnika.
- Jeśli działanie to nie przyniesie pozytywnych efektów, używamy płynu jałowego np. soli fizjologicznej, którą wtłaczamy i odsysamy energicznymi ruchami, aż do momentu uzyskania pełnej drożności zgłębnika.

- Jeśli ten zabieg nie przyniesie zamierzonych efektów, próbujemy podać płyn jałowy np. sól fizjologiczną do rurki zgłębnika i pozostawiamy na 10-15 minut, a następnie powtarzamy wcześniejsze procedury.
- Kiedy jednak nie udaje nam się uzyskać pozytywnych efektów przy wszystkich wcześniej omówionych metodach, jako ostateczność towarzystwa żywieniowe wymieniają zastosowanie wody gazowanej lub coca-coli według podanych wcześniej schematów.
- Do udrażniania zgłębnika nosowo-jelitowego nie należy używać kwaśnych roztworów, np. soków owocowych. Nie wolno również przepychać zgłębnika przy użyciu innych narzędzi. Może to spowodować uszkodzenie zgłębnika, jak również uszkodzenie przełyku.
- Niestety zdarza się, że nie udaje się odzyskać drożności zgłębnika i konieczna staje się jego wymiana. Jeśli powyższe metody nie udrożnią zgłębnika, skontaktuj się z personelem medycznym.

Wysunięcie zgłębnika nosowo-jelitowego

W przypadku gdy stwierdzisz, że Twój zgłębnik wysunął się, nie możesz do niego podać niczego, zanim nie zostanie założony nowy zgłębnik. Zgłębnik nosowo-jelitowy może być wymieniony przez lekarza zgodnie z zasadami opieki medycznej i zaleceniami producenta. W większości przypadków w celu wymiany zgłębnika należy udać się do szpitala.

UWAGA!

Nigdy nie próbuj samodzielnie zakładać nowego zgłębnika!

POSTĘPUJ JAK OPISANO PONIŻEJ

1. Zachowaj spokój.
2. Skontaktuj się z lekarzem lub pielęgniarką. Poinformuj, że Twój zgłębnik się wysunął.
3. Jeżeli nie uda Ci się skontaktować z lekarzem lub pielęgniarką z poradni Nutrimed lub Promedica, należy udać się do najbliższego SOR (Szpitalny Oddział Ratunkowy) lub Izby Przyjęć szpitala.
4. Szpital może nie posiadać na wyposażeniu zgłębnika nosowo-jelitowego dlatego, o ile to możliwe, należy udać się do szpitala, w którym pierwotnie został założony zgłębnik.
5. Zadzwoń do szpitala zanim się tam udasz, by uprzedzić, że pojawisz się w celu założenia zgłębnika nosowo-jelitowego.
6. Możesz zabrać ze sobą ten zgłębnik, który się wysunął, dzięki temu personel będzie mógł ustalić rodzaj potrzebnego wyposażenia.
7. Po założeniu nowego zgłębnika poinformuj o tym lekarza i pielęgniarkę z poradni Nutrimed lub Promedica.

! WAŻNE UWAGI

- Natychmiast przerwij podawanie diety/płynów i poproś lekarza o pomoc, **jeżeli masz wątpliwości co do swojego stanu medycznego**, np. krótki oddech lub ból brzucha.
- Nigdy nie podawaj niczego za pomocą zgłębnika nosowo-jelitowego, **jeżeli nie masz pewności, że znajduje się on we właściwym położeniu**.
- Jeżeli nie jesteś w stanie upewnić się co do właściwego położenia zgłębnika, **skontaktuj się natychmiast z pielęgniarką lub lekarzem**.

Jeżeli po założeniu zgłębnika wystąpią poniższe objawy: krótki oddech, kaszel, wymioty, zmiany koloru skóry (niebieski/szary), zwijanie się zgłębnika w ustach, wypadnięcie lub wyjście zgłębnika przez drugie nozdrze, problemy z oddychaniem – **natychmiast wyjmij zgłębnik nosowo-jelitowy w sposób, w jaki Cię przeszkolono i skontaktuj się z lekarzem i pielęgniarką**.

Usuwanie zgłębnika: samodzielne wyjmowanie zgłębnika nosowo-jelitowego możliwe jest jedynie w sytuacjach opisanych powyżej, po przeszkoleniu przez personel medyczny. W tym celu poluzuj plaster hipoalergiczny mocujący zgłębnik do twarzy. Zgłębnik można wyjąć delikatnie odciągając go od nosa, zgodnie ze wskazówkami personelu medycznego.

Rodzaj założonego sprzętu do podawania diety

nazwa i marka zgłębnika

rozmiar

data założenia lub ostatniej wymiany

Rodzaj przepisanej diety i jej dobową ilość
Nie zmieniaj samodzielnie ilości zalecanej diety!

data	rodzaj diety

Jeśli lekarz przepisał podanie np. 1500 ml diety przemysłowej na dobę, należy podać całą objętość. Jeżeli taka dawka nie jest tolerowana lub z innych przyczyn nie można podać całej zalecanej ilości – zgłoś to lekarzowi.

ilość ml na dobę
sposób podawania

Rejestracja

800 800 860

Infolinia

801 358 808

www.nutrimed.pl

Nutrimed Sp. z o.o.
ul. Bobrowiecka 8, 00-728 Warszawa

Promedica Sp. z o.o.
pl. Wolności 17, 35-073 Rzeszów

www.nutrimed.pl